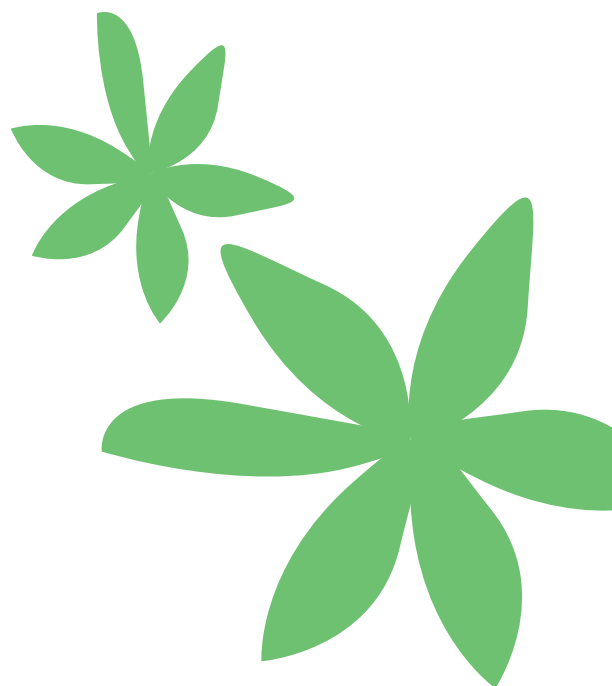

Programfördjupning

Beslutad av partistyrelsen april 2018

Biologisk mångfald

Bevarad biologisk mångfald är en förutsättning för fungerande ekosystem och vår existens på jorden. Ekosystemens livsviktiga funktioner, såsom produktion av syre, pollinering och vattenrening, är nödvändiga för att vi och våra barn ska kunna leva ett gott liv. Miljöpartiet vill skapa ett hållbart samhälle där människans livsstil inte längre hotar arter eller ekosystem. Vi vill öka takten för att värna biologisk mångfald, fortsätta satsa på skydd av natur och hållbart brukande av naturtillgångar. Vi vill också återskapa och ge nytt liv och åt natur och friluftsliv. Det här är en ekonomisk investering eftersom ekosystemtjänster skattas högt i ekonomiska kalkyler. I det här programmet presenterar Miljöpartiet en rad konkreta politiska förslag för att bevara den biologiska mångfalden.

Miljöpartiet prioriterar åtgärder för biologisk mångfald

Naturvårdsfrågor är en av Miljöpartiets paradgrenar och vi har sedan länge arbetat hårt för att bevara den biologiska mångfalden.

Med Miljöpartiet i regering har vi fått den största miljösatningen i svensk budget någonsin – ett stort framsteg för biologisk mångfald. Vi har bland annat kraftigt ökat an-

slagen till skydd och skötsel av natur, satsat på ekologiskt jordbruk, höjt skötselersättning för våra ängar och hagar, samt satsat på friluftorganisationer, naturvårdsguidning och ekoturism. Vi vann dessutom den långdragna striden om Ojnareskogen på Gotland.

Massutrotning av arter – men det finns hopp om att vända trenden

Forskare menar att vi nu befinner oss i ett massutdöende av arter. Vi har idag en utrotningstakt som är cirka hundra gånger högre än den naturliga utrotningstakten av arter. Enligt forskningen är vår överkonsumtion, särskilt i den rika världen, en av huvudorsakerna till den snabba artförlusten. Andra hot mot den biologiska mångfalden är ohållbara skogs- och jordbruksmetoder, överfiske, utsläpp, föroreningar, spridning av invasiva arter och klimatförändringar. Vi människor, och framför allt vår livsstil, tar allt mer plats på jorden på andra arters bekostnad. Men det finns möjlighet att bryta trenden. Ännu finns en rik mångfald av arter både i Sverige och i resten av världen. Medvetenheten och initiativen för att vända utvecklingen ökar.

Nationella miljö kvalitetsmål och FN:s hållbarhetsmål

Sverige har 16 miljö kvalitetsmål som länge har utgjort grunden för miljöpolitiken. Ett mål handlar specifikt om biologisk mångfald men flera andra är också kopplade till biologisk mångfald. Även flera av FN:s hållbarhetsmål berör biologisk mångfald. Satsningar på biologisk mångfald är en nyckel till att nå flera av de nationella och globala miljömålen.

Politiska förslag för att bevara biologisk mångfald

Skyddade områden

Ökat skydd av natur är helt avgörande för att nå nationella och internationella miljömål. För att uppnå avtalet kopplat till FN:s konvention om biologisk mångfald behövs 17 procent skyddad representativ natur på land och 10 procent i vattenmiljöer. I Sverige idag är 11 procent av landarealen (inklusive sötvatten) lagstadgat skyddad enligt Naturvårdsverket. Det är dock en mycket liten andel av naturen som är skyddad utanför det fjällnära området, vilket innebär att en låg andel av andra naturtyper är skyddad. I internationella jämförelser rankas Sverige högt när det gäller miljöpolitik generellt, men när det gäller andel skyddad natur ligger vi betydligt lägre. I regeringsställning har Miljöpartiet gjort rekordstora satsningar på skydd och skötsel av natur, vilket har gjort att Sverige har stigit i rankingen. Nu vill vi göra ytterligare satsningar för att nå målen och säkerställa att biologisk mångfald bevaras.

För alla skyddade områden utformas skötsel- och bevarandeplaner som beskriver hur området ska tas om hand. Idag är många skötsel-

planer gamla. Vi vill att planerna ska uppdateras på ett sätt som stärker biologisk mångfald och ökar människors tilltro till och acceptans för samhällets skydd av värdefull natur.

Strandmiljöer är viktiga för många växt- och djurarter samtidigt som strandnära byggande är ett problem för dem. Miljöpartiet vill fortsätta att värna strandskyddet och stärka tillsynen.

I Sverige finns lokala naturvårdssatsningar och lokala vattenvårdsprojekt som har bidragit till ökad kunskap om natur som är värd att skydda. Dessa satsningar vill vi fortsätta med.

Miljöpartiet vill

- öka resurser för skydd och skötsel av värdefull natur
- öka resurser för att uppdatera skötsel- och bevarandeplaner i skyddade områden
- värna strandskyddet och stärka miljöövervakningen av strandmiljöer
- öka stödet till lokala naturvårdssatsningar (LONA) och lokala vattenvårdsprojekt (LOVA).

Tätortsnära natur, växt- och djurliv i nyskapade miljöer

Vissa arter trivs i miljöer som människor har skapat. Det gäller både i det äldre kulturlandskapet och i nya miljöer som järnvägsspår, vindkraftverk, banvallar, vägrenar och kraftledningsgator. Här lever arter som är beroende av öppna och halvöppna landskap, till exempel dagfjärilar och andra pollinerare. Våra moderna infrastrukturmiljöer fungerar som ett komplement till ängs- och betesmarker, och med rätt skötsel kan de här ytorna bli viktiga livsmiljöer för många arter i Sverige.

Det finns mycket värdefull natur kvar i anslutning till tätbebyggda områden, som till exempel i parker, trädgårdar, alléer och på kyrkogårdar. Att ha mer grönska i staden är positivt på många sätt – för hälsa, biologisk mångfald, friluftsliv, miljö och klimat. Miljöpartiet har i regering inrättat ett stöd för grönare städer, stadsnära grönska, urbana ekosystemtjänster och barns utemiljöer. Även trädgårdar kan ha en stor potential för att bevara biologisk mångfald. Vi vill införa rådgivning för skötsel av trädgårdar på ett naturvänligt sätt. Det skulle särskilt gynna bin och andra pollinatörer och öka allmänhetens engagemang och kunskap om naturen.

När en planerad exploatering riskerar att skada biologisk mångfald kan åtgärder genomföras på annan plats, gärna i närområdet, för att kompensera för påverkan från exploateringen. Sådan ekologisk kompensation används exempelvis vid utbyggnad av bostäder, vägar och annan infrastruktur. Vissa företag går i bräschen här och genomför frivilliga kompensationsåtgärder. Vi vill att ekologisk kompensation används mer vid exploateringar.

Miljöpartiet vill

- behålla stödet för en grön stad riktat till kommuner
- införa rådgivning för naturvänlig trädgårdsskötsel
- ge i uppdrag till statliga myndigheter att sköta infrastrukturmiljöer med naturvårdande skötsel
- utveckla lagstiftningen, kunskapen och användningen av ekologisk kompensation
- integrera biologisk mångfald i byggandet.

Andra naturvårdsåtgärder

Invasiva arter är arter som etablerar sig och sprids i ett område där de inte tidigare har funnits och gör skada genom att hota lokala arter eller hela ekosystem. Sådana arter är idag ett av de största hoten mot biologisk mångfald globalt. Miljöpartiet vill stärka arbetet mot invasiva arter. Artdatabanken och Centrum för biologisk mångfald har, utöver att stödja och bedriva forskning, mycket viktiga roller i att sammanställa och förmedla kunskap som är avgörande för ett framgångsrikt naturvårdsarbete.

Miljöövervakning bedrivs för att följa upp landets miljö tillstånd. I regeringsställning har Miljöpartiet ökat resurserna till miljöövervakning och tillsatt en utredning av miljöövervakningen för att garantera en effektiv förvaltning av naturresurser. Vi tror att en miljöövervakning som fokuserar mer på landskap skulle vara värdefullt.

Naturvårdsforskning är central för att öka kunskapen om ekosystemen så att rätt åtgärder för att bevara biologisk mångfald kan vidtas. Miljöpartiet vill se ökade anslag till naturvårdsforskning.

Att återskapa våtmarker är viktigt för den biologiska mångfalden. Miljöpartiet vill fortsätta att satsa på restaurering och anläggning av våtmarker, samt på ökad kunskap om Sveriges våtmarker.

En del arter som finns i dagens kulturlandskap är anpassade till miljöer som formades av de stora växtätare som en gång fanns i Sverige, till exempel visenter och vildhästar. Dessa arter är fortfarande lämpliga i vår miljö och Miljöpartiet vill därför återintroducera sådana växtätare i några lämpliga områden. Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att utreda lämpliga arter och områden.

Ekoturism är en växande näring i Sverige med goda förutsättningar att öka och skapa jobb­möjligheter. Nationalparker har visat sig ha positiv effekt på det lokala näringslivet. Miljöpartiet vill satsa mer på ekoturism.

Miljöpartiet vill

- satsa på att öka kunskap och forskning om naturvård
- stärka arbetet mot invasiva arter genom ökad riskbedömning, stärkt tull, information och genom att ta fram en nationell lista på invasiva arter
- stärka och utveckla miljöövervakningen
- fortsätta satsningen på våtmarker genom ytterligare medel för anläggning och skötsel av våtmarker, och genom att förnya våtmarksinventeringen
- utreda om och var stora vilda växtätare som försvunnit från Sverige kan återintroduceras
- främja ekoturism genom att ändra Svenska institutets uppdrag till att också rikta marknadsföring mot svenskar.

Hållbart jordbruk och skogsbruk

Lantbrukare utför viktiga samhällstjänster. De står för livsmedelsproduktion, upprätthåller öppna landskap och bidrar till biologisk mångfald. Ersättningar och stöd inom landsbygdsprogrammet har stor betydelse för att minska jordbrukets negativa miljöpåverkan och för att stärka lantbrukets miljö­­tjänster, till exempel åtgärder för minskad övergödning och skötsel av ängs- och betesmarker. Ett sätt att förbättra miljöersättnin­­garna är att flytta fokus från villkor och skötsel­kostnader till resultat och värde, det vill

säga att betala lantbrukarna utifrån leverans av efterfrågade miljönyttor. Ersättningen till ekologiskt jordbruk har haft mycket stor betydelse för ökad konsumtion och produktion av ekologiskt i Sverige. Ekologisk produktion bör prioriteras då den bidrar till högre biologisk mångfald.

Kemiska bekämpningsmedel är ofta förknippade med miljö- och hälsorisker och behöver begränsas. De påverkar särskilt insekter så som pollinerare och vattenlevande organismer. Miljöpartiet vill att skatten på bekämpningsmedel ska höjas och att den ska vara högre ju farligare ämnen som ingår. Medlen ska återföras till näringen i form av ersättning för miljöåtgärder.

Det finns många äldre kulturgrödor och husdjursraser i Sverige. Genom att bevara äldre kulturgrödor och husdjursraser ökar vi mat­säkerheten eftersom vi bevarar en framtida bas för växtförädling och avel. Vi ökar också matsuveräniteten och bidrar till att bevara biologisk mångfald. Vi vill utöka satsningen på programmet för odlad mångfald och även satsa mer på stöd till hotade husdjursraser inom landsbygdsprogrammet.

Miljöpartiet anser att dagens skogs­politik prioriterar den biologiska mångfalden alldeles för lågt. Vi anser att lagstiftningen för skogen ska inkluderas i Miljöbalken – detta eftersom skogsbruket är en verksamhet med mycket stor miljöpåverkan. Skogsbruket är idag mycket likriktat. Miljöpartiet vill se ett mer varierat skogsbruk, till exempel genom att främja hyggesfria skogsbruksmetoder och genom den statliga styrningen av den skog vi äger gemensamt. Miljöpartiet vill utveckla mer övergripande strategier för att kombinera brukande med bevarande på landskapsnivå.

Miljöpartiet vill

- stödja jordbrukets miljötjänster genom landsbygdsprogrammet, särskilt stöd för ekologiskt jordbruk och för skötsel av ängs- och betesmarker
- satsa på odlad mångfald och äldre husdjursraser
- höja och differentiera skatten på bekämpningsmedel
- införa en skatt på handelsgödsel för att minska övergödningsproblemen
- ändra skogsvårdslagen så att miljöhänsyn och social hänsyn stärks
- stärka satsningen på hyggesfritt skogsbruk, bland annat genom rådgivning och metodutvecklingsstöd
- undersöka möjligheterna till att införa strategier på landskapsnivå för att effektivare kombinera skogsbruk och naturvård.

Hållbarhet inom fiske, viltvård, mineralutvinning och friluftsliv

Överfiske är ett utbrett problem och handlar om att fisken tas upp snabbare än den hinner föröka sig. Miljöpartiet vill fortsatt att driva på för att fiskekvoterna ska sättas på en nivå som ligger under det forskarna menar är maximalt uttag. För några år sedan blev det förbjudet att slänga oönskad fisk överbord; för att säkerställa att förbudet följs vill vi se krav på fullt dokumenterat fiske med kameror.

Miljöpartiet vill se rovdjursstammar som är långsiktigt livskraftiga. Innan dess ska ingen licensjakt bedrivas, utan enbart skyddsjakt

mot rovdjur som har orsakat skada eller som har uppträtt oskyggt mot människor. Det betyder att vi i dagsläget inte vill se licensjakt på lodjur, järv eller varg. Vi vill öka anslaget till åtgärder som förebygger rovdjursangrepp på tamdjur och ger ersättning när angrepp har inträffat.

Efterfrågan på metaller och mineral växer, samtidigt utgör gruvor ett stort ingrepp i naturmiljön. Miljöpartiet vill minska behovet av nyexploatering, till exempel genom att öka återanvändningen av material från produkter och byggmaterial. Vi vill också införa krav på miljökonsekvensbedömning för hela gruvprojekt tidigare i processen, genom att skärpa miljökraven vid prospektering och provborrning.

Civilsamhället och näringslivet har viktiga roller att spela för att främja biologisk mångfald både i och utanför skyddade områden. Naturturismen blomstrar, företag hittar affärsmöjligheter i hållbart brukande och friluftslivets organisationer arbetar med att tillgängliggöra naturen och skapa förståelse för vikten av biologisk mångfald. För att följa med i utvecklingen finns ett stort behov att utveckla nya metoder för naturvårdande skötsel och hållbart brukande.

Miljöpartiet vill

- driva på för hållbara fiskekvoter i EU och för att förbudet att slänga fisk överbord ska följas
- fasa ut blyanvändning i ammunition och fiskesänken
- inte tillåta licensjakt på varg, lodjur eller järv
- höja mineralersättningen, öka återvinningen av mineraler och ställa krav på

bedömning av miljökonsekvenser så som påverkan på biologisk mångfald tidigt i processen för gruvprojekt

- stärka arbetet med naturvårdande skötsel och hållbart brukande genom nya stödformer och miljömärkningar, samt ett tätare samarbete mellan myndigheter, civilsamhälle och näringsliv.

Globalt

År 2012 togs ett viktigt steg för biologisk mångfald: FN inrättade en mellanstatlig och oberoende panel för biologisk mångfald, IPBES, som fungerar som en motsvarighet till FN:s forskarpanel om klimat, IPCC. I dagsläget saknar panelen tillräckliga resurser för sitt arbete. Miljöpartiet vill att Sverige ska stärka sitt engagemang i och sitt bidrag till IPBES, och även uppmana andra länder att göra detsamma.

Genom bistånd kan projekt med stor miljönytta bli möjliga i fattiga länder. Miljöpartiet har i regering tagit stora steg för att öka det riktade miljöbiståndet. Vi vill fortsätta att öka biståndet till projekt som stärker biologisk mångfald samt integrera hänsyn till biologisk mångfald i alla projekt.

Vi vill se en framtid utan skövling av regnskogar. Vi vill därför ta fram åtgärder för att minimera handeln med varor där produktionen är kopplad till regnskogsskövling, exempelvis vissa odlingar av palmolja och soja. Vi vill att offentliga verksamheter går före med ansvarsfull upphandling.

Miljöpartiet vill

- öka bidraget FN:s internationella panel för biologisk mångfald, IPBES
- öka internationellt bistånd till projekt som stärker biologisk mångfald
- införa krav på offentlig upphandling fri från produkter som bidrar till regnskogsskövling
- använda Sveriges och EU:s utrikes- och handelspolitik som verktyg för att driva på bevarandet av biologisk mångfald
- skydda de sista resterna av Europas gammelskogar och ställa om europeisk skogspolitik så att den gynnar den biologiska mångfalden
- stärka den internationella rätten så att både stater och företag ska kunna hållas juridiskt ansvariga för miljöbrott och skador på ekosystemet.

